

ПЕРСПЕКТИВИ ДОСЯГНЕННЯ В УКРАЇНІ СТАЛОГО ЕКОЛОГІЧНО ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ.

Маценко О.М., к.е.н., доц., **Шапочка Ю.М.**, аспірант
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

В сучасних умовах кризових явищ в економіці, які супроводжуються падінням виробництва, зростанням внутрішнього і зовнішнього боргу, загостренням соціальних проблем, стає все більш помітним зменшення державної уваги до вирішення екологічних проблем. Пріоритетними стають питання вирішення короткострокових економічних і соціальних проблем, зокрема фіскальних проблем наповнення державного бюджету при низькій ефективності збирання податків і витрат бюджетних коштів, необхідних в основному для пом'якшення соціальної напруги. У цих умовах екологічні проблеми стають другорядними, що ставить під сумнів задекларовану перспективу досягнення збалансованого соціо-еколого-економічного розвитку держави.

Падіння промислового і сільськогосподарського виробництва спричинює різнобічний вплив на екологічну ситуацію в країні. З одного боку зменшення промислової активності сприяє зменшенню викидів забруднюючих речовин і відповідно зменшенню антропогенного навантаження на навколишнє природне середовище, а з іншого, екологічна ситуація в країні не покращилася [1]. Це обумовлено наступними причинами, які мають місце у різних сферах, на різних рівнях і з різними масштабами впливу на екологічну ситуацію:

- макроекономічною політикою в цілому, що зумовлює інтенсивне використання природних ресурсів;
- недооцінкою економічної цінності природних ресурсів і невизначеністю прав власності на природні ресурси;
- незбалансованою інвестиційною політикою, що призводить до зростання диспропорцій між ресурсоексплуатуючими, переробними та інфраструктурними галузями економіки;
- недосконалим законодавством (у т.ч. і екологічним);
- недооцінкою побічного ефекту від охорони довкілля (економічного і соціального) на регіональному і локальному рівнях;
- економічною кризою і нестабільністю економіки, що перешкоджає реалізації довгострокових екологічних проєктів;
- відсутністю екологічно збалансованої довгострокової економічної стратегії та недооцінкою можливості стійкого розвитку.

Крім того, накопичений за попередній період (у т.ч. і радянський) тягар екологічних проблем виявився для України надзвичайно тяжким, а зменшення витрат і масштабів природоохоронної діяльності, навіть в умовах зменшення

антропогенного впливу, не дало змоги покращити екологічну ситуацію. Так, частка виконаних природоохоронних заходів, завершення яких передбачалось у 2011 році склала в цілому 76,3%, причому в деяких областях, зокрема у Луганській – 46,9%, Тернопільській – 50%, Львівській – 62,5%, Сумській – 66,7%. При цьому частка витрат на охорону навколишнього природного середовища у видатках державного бюджету склала 0,93%. Для порівняння у 2002 році вона становила 1,1%, а у 2007 році – 0,99% [2]. Тобто, спостерігається негативна тенденція фінансування природоохоронної діяльності, яка ілюструє зворотній зв'язок між обсягами фінансування і кількістю декларацій, намірів та програм щодо вирішення проблем навколишнього середовища.

Підсумовуючи викладене необхідно зазначити, що реалізація стратегії національної екологічної політики неможлива без:

- системного зростання видатків державного бюджету на фінансування природоохоронної діяльності у перспективі до 2%;

- збільшення частки природо-ресурсних платежів у доходах зведеного бюджету до 5%;

- збільшення існуючого рівня платежів за забруднення довкілля до рівня заподіяного еколого-економічного збитку;

- подальшого удосконалення організаційно-економічного механізму управління природоохоронною діяльністю та екологічного законодавства.

1. Довкілля України. Статистичний збірник за 2011 р.

2. Статистичний щорічник України за 2011 рік. Державна служба статистики України.

3. Матеріали конференції: 2-ий Всеукраїнський з'їзд екологів з міжнародною участю. Сайт «Промислова екологія»-Режим доступу: <http://eco.com.ua/content/chi-e-progres-u-prirodookhoronnomu-finansuvanni-v-ukraini>.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О. Ф. (м. Суми, 24–26 квітня 2013 р.) : у 4 т. / за заг. ред. О. В. Прокопенко. – Суми : Сумський державний університет, 2013. – Т. 1. – С. 181-182.